

1 Cwr y Ddinas / 1 Capital Quarter

Caerdydd / Cardiff

CF10 4BZ

Peredur Owen Griffiths AS
Cadeirydd, Y Pwyllgor Cyllid
Y Senedd
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

Tel / Ffôn: 029 2032 0500

Fax / Ffacs: 029 2032 0600

Textphone / Ffôn testun: 029 2032 0660

Drwy e-bost at CyllidSenedd@Senedd.cymruyn.unig

Cyfeirnod: AC/363/caf

Dyddiad cyhoeddi: 16 Mehefin 2023

Annwyl Peredur

Adolygiad o'r Datganiad o Egwyddorion

Diolch am eich llythyr dyddiedig 4 Mai 2023 yn gofyn am farn ar y Datganiad o Egwyddorion (yr Egwyddorion) ac ar y gyllideb/proses amcangyfrif atodol.

Rwy'n ymateb fel Archwilydd Cyffredinol mewn dau allu a chyda chytundeb Cadeirydd Swyddfa Archwilio Cymru, ar ei rhan hithau hefyd. Y ddau allu y byddaf yn ymateb ynddynt fel Archwilydd Cyffredinol yw (a) fel Prif Weithredwr Swyddfa Archwilio Cymru, sef y "person perthnasol" yn ystyr adran 124(3) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (h.y., corff sy'n derbyn arian o Gronfa Gyfunol Cymru (WCF), fel y'i cymeradwyir gan gynigion cyllideb blynyddol ac atodol), a (b) fel rheolydd materion o'r CGC.

Datganiad o Egwyddorion

Wrth edrych ar yr Egwyddorion o'r newydd, ymddengys eu bod yn hepgor rhai ystyriaethau allweddol sy'n berthnasol i broses gyllideb/amcangyfrif briodol ar gyfer

cyrff a ariennir yn uniongyrchol (DFBs). Rwy'n credu bod hyn yn peryglu gyrru agwedd anghybwys.

Credaf y byddai'n ddefnyddiol cynnwys rhywfaint o gydnabyddiaeth i'r Egwyddorion yn y cyflwyniad i'r Egwyddorion o'r rheswm pam fod gan y DFBs broses gyllideb/amcangyfrif benodol, er mwyn sicrhau nad yw hynny'n cael ei anwybyddu.

Mae pob un o'r cyrff sy'n cael eu hariannu'n uniongyrchol yn cyflawni swyddogaethau sy'n angenrheidiol ar gyfer gweithrediad iach cyffredinol democratiaeth seneddol a gweinyddiaeth dda. Mae hyn yn cynnwys, ymhlith pethau eraill, graffu ar Weinidogion Cymru (y weithrediaeth) a'r sector cyhoeddus ehangach, a mesurau diogelu rhag camddefnyddio arian cyhoeddus gan y llywodraeth. Er y dylai cyrff sy'n cael eu hariannu'n uniongyrchol, wrth gwrs, fod yn ymwybodol o'r pwysau ehangach ar bwrs y cyhoedd, mae risgiau o ran clymu eu cyllid yn rhy agos at amrywiadau tymor byr mewn grant bloc neu adnoddau cyffredinol Llywodraeth Cymru.

Er mwyn i Fyrddau Diogelu Plant a'u cefnogaeth i'r Senedd fod yn effeithiol, mae angen iddynt weithredu'n annibynnol ar y weithrediaeth, gan gynnwys o ran penderfyniadau ar eu cyllid. Yn benodol, er mwyn cynnal gweithrediad priodol DFBs, mae angen cadw penderfyniadau ar ariannu DFBs ar wahân i flaenoriaethu gwariant llywodraeth weithredol Gweinidogion Cymru. Yn unol â hynny, mae'r gyfraith yn ei gwneud yn ofynnol i bob un o'r DFBs gyflwyno cyllideb/amcangyfrif ar wahân i'w ystyried gan y Pwyllgor Cyllid, yn hytrach na darparu bod hyn yn cael ei gynnwys o'r cychwyn cyntaf yng nghynigion cyllideb Gweinidogion Cymru.

O fewn y testun o dan y pennawd "Dull Egwyddorion" credaf y byddai'n ddefnyddiol cynnwys rhywfaint o adlewyrchiad pellach o'r pwynt sylfaenol a amlinellir uchod. Byddwn yn awgrymu cynnwys llinell neu ddwy i ddweud y dylid gwneud ceisiadau am y gyllideb yn llawn i'r adnoddau sydd eu hangen ar y Bwrdd i ymgymryd â'i swyddogaethau statudol yn briodol, gan gynnwys o ran arwyddocâd cyfansoddiadol y swyddogaethau hynny yn y tymor byr a'r tymor hir.

Byddwn hefyd yn awgrymu adolygu paragraff 5 fel ei fod yn gymesur i bob pwrpas. Awgrymaf ychwanegu at y diwedd, "Ni ddylai cyrff sy'n cael eu hariannu'n uniongyrchol ychwaith gymryd yn ganiataol bod yn rhaid i ostyngiad yn y grant bloc arwain at ostyngiad mewn cyllid."

Ar lefel ychydig yn fwy gweithredol, nodaf fod paragraff 8 o'r Egwyddorion yn dweud:

Bydd y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd yn rhoi gwybodaeth i'r Pwyllgor Cyllid cyn toriad yr haf ar wahanol ffactorau y gellir eu defnyddio i lywio cynlluniau cyllideb yn y dyfodol, megis y canllawiau diweddaraf ar gylch gwaith cyflogau'r sector cyhoeddus, rhagolygon datchwyddo cynnyrch domestig gros, rhagolygon trethi datganoledig ac asesiad gorau posibl Llywodraeth Cymru o'r lefel gyffredinol o gyllid sydd ar gael yn y blynyddoedd i ddod. Bydd y wybodaeth hon yn cael ei hanfon ymlaen at gyrff sy'n cael eu hariannu'n uniongyrchol gan y Pwyllgor Cyllid i'w hystyried.

Mae hyn yn rhesymol ynndo'i hun. Fodd bynnag, roedd yr asesiad a dderbyniwyd yn llythyr y Gweinidog atoch ar 14 Gorffennaf 2022 o'r lefel gyffredinol o gyllid sydd ar gael yn y blynyddoedd i ddod yn dweud y byddai *"y chydig iawn o dwf mewn adnoddau dros y ddwy flynedd nesaf,"* ond nad oedd yn meintioli hyn a dim ond rhai ystadegau cyd-destunol a ddarparwyd, megis y rhai sy'n ymwneud â diffyg cyllidol Llywodraeth y DU. Nid oedd asesiad mor anfesuredig o gymorth ymarferol mawr i Fyrddau Gwirfoddol a Lleiarioedd Ethnig sy'n ceisio cyflawni'r Egwyddorion, yn enwedig yr hyn a nodir ym mharagraff 3, *"Dylid gosod ceisiadau am y gyllideb yng nghyd-destun y sefyllfa ariannu ariannol hirdymor yng Nghymru."*

Byddai'n ddefnyddiol felly pe bai'r Datganiad yn cael ei ddiwygio i'w gwneud yn ofynnol i'r Gweinidog ddarparu amcangyfrif rhifiadol o'r lefel gyffredinol o gyllid sydd ar gael yn y blynyddoedd i ddod, yn ddelfrydol o ran newid cyffredinol canrannol fesul blwyddyn. Rwy'n sylweddoli, wrth gwrs, ei bod anochel y bydd ansicrwydd, ond byddai mynegiant o'r amcangyfrif o ran ystod o newidiadau canrannol o gwmpas pwynt canol, serch hynny, yn ddefnyddiol.

Y broses gyllideb/amcangyfrif atodol

Nid wyf yn gweld angen dybryd am ddiwygio Rheolau Sefydlog i gynnwys darpariaeth i Fyrddau Seilwaith Gwirfoddol i ddarparu memorandwm esboniadol yn gynt na'r gofyniad presennol pan fydd Llywodraeth Cymru yn cyflwyno ei chynnig Cyllideb Atodol. Yn amlwg, yn ymarferol, mae unrhyw amrywiad arfaethedig yn cydfynd â deunydd esboniadol angenrheidiol, ac er budd y Bwrdd Gweinidogaeth i wneud hynny yw llywio ystyriaeth y Pwyllgor. Os yw hynny'n gweithio er boddhad y Pwyllgor, nid wyf yn credu bod angen diwygio'r Rheolau Sefydlog, yn enwedig os yw hynny'n dileu'r cwmpas presennol ar gyfer pragmatiaeth a hyblygrwydd.

Gwelliant mwy defnyddiol fyddai ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru roi rhybudd i'r Archwilydd Cyffredinol (fel rheolwr CGC) o'u bwriad i gyflwyno unrhyw gynnig cyllideb atodol. Yn fy swyddogaeth reolwr, mae'n ofynnol i mi awdurdodi mater cyfreithlon arian gan CGC. Nid yw pob cynnig cyllidebol atodol yn cynnwys amrywiadau arfaethedig ar gyfer Swyddfa Archwilio Cymru (y byddai'r Archwilydd

Cyffredinol yn ymwybodol ohonynt), a chan nad yw Llywodraeth Cymru yn hysbysu'r Archwilydd Cyffredinol (na staff Swyddfa Archwilio Cymru sy'n gweithio ar ei ran) o'u bwriad i gyflwyno cynigion o'r fath, rhaid treulio amser yn gwirio ar gyfer cyflwyno cynigion o'r fath. Byddai diwygio Rheolau Sefydlog i fynnu hysbysiad o'r fath yn cynorthwyo effeithlonrwydd ac yn lleihau'r siawns fach o gamgymeriad.

Yr eiddoch yn gywir

ADRIAN CROMPTON
Archwilydd Cyffredinol Cymru